

Laki Mária

TÁRSADALMI ÖNVÉDELEM — A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA LÁNCSZEME

Társadalmi-politikai rendszerünk jellegzetes tulajdonsága a dolgozó tömegek hatalmi jogának közvetlen gyakorlása. A közvetlen demokratikus jogkör gyakorlása a társadalmi és politikai élet minden területére kiterjed.

Demokratikus öngazgatású szocialista társadalmunk legfőbb célkitűzései közé tartozik az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem bevezetése és kifejlesztése. Az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem elválaszthatatlan, s ezért egységes szervezeti rendszert képez. Ebben az egységes szervezeti rendszerben hazánk minden dolgozója és polgára egyformán vesz részt, alkotmányos és törvényes jogának gyakorlása, illetve kötelességének teljesítéséeként.

A társadalmi önvédelmet dolgozóink és polgáraink a társultmunka-alapszervezetekben és más öngazgatási szervezetekben és közösségekben, a községekben, a helyi közösségekben, valamint a társadalmi-politikai szervezetekben és szerveikben valósítják meg. Társadalmi-politikai életünknek tehát minden szervezeti formája részt vesz a társadalmi önvédelemből eredő feladatok teljesítésében. Az alkotmányos és törvényes rendelkezések értelmében ezek a szervezetek és közösségek öngazgatási szabályzataikkal előírják és meghatározzák a társadalmi önvédelemmel kapcsolatos feladataikat és kötelezettségeiket.

A társadalmi önvédelmi rendszer hatásköre rendkívül szerteágazó, és elsősorban a társadalmi vagyon védelmét, valamint a dolgozók öngazgatási jogainak és más jogoknak, a polgárok szabadságának, a társultmunka-szervezetek és más szervezetek és közösségek jogainak és érdekeinek megóvását foglalja magába. A társadalmi önvédelem ezenkívül védelmezi a dolgozókat és a társadalmi közösséget a visszaélésektől, a jogtalan vagyonelsajátítástól, a felelőtlen tisztségellátástól és gazdálkodástól, a szocialista gazdasági erkölcs megsértésétől, a tisztességtelen versenytől és a korrupciótól. A társadalmi önvédelem továbbá kiterjed az ellenséges tevékenység megfékezésére, a szervezetek belső rendjének és

biztonságának a megóvására, valamint az elemi csapásoktól való védelemre.

A társadalmi önvédelem dolgozóinkat, polgárainkat és öngazgatási szervezeteinket, közösségeinket óvja. Ez pedig úgy jut kifejezésre, hogy valamennyi munkásnak és polgárnak kötelessége a szabálytalanságok, törvénytelenlések, kihágások és visszaélések felfedése és elhárítása. A társadalmi önvédelem ilyen formája minden dolgozó és polgár jogát és felelősségét kiegyenlíti társadalmi rendszerünk és vívmányaink védelmében, ami egyben azt is jelenti, hogy megszünteti a különböző kiváltságokat és a bürokratikus hatalmi monopóliumokat. A jogok és kötelességek eféle kiegyenlítése biztosítja azután a társadalom demokratizálását és a munkásosztály közvetlen hatalomgyakorlását.

A társadalmi önvédelem nem valami új keletű találmány, amely a szocialista öngazgatás kialakulásával jött létre. „Elmondhatjuk, hogy a társadalmi önvédelem koncepciója eszmeileg és politikailag jelen van a Jugoszláv Kommunista Párt, illetve a Jugoszláv Kommunista Szövetség egész gyakorlatában. Biztonságunkat a népfelzabardító háborúban és szocialista forradalmunkban a legszélesebb alapokra helyeztük; a népfelzabardító mozgalom valamennyi politikailag szervezett erejének önvédelmi tevékenységén alapult, mindenekelőtt népünknek magas fokú tudatán és önvédelmi magatartásán, népünknek, amely tudta védelmezni forradalmunk alapvető vívmányait, őrizni legnagyobb titkait, s kész volt életét is adni azért, hogy megvédje harcosait, sebesültjeit, kórházait, raktárait, a népfelzabardító hadsereg alakulatait, forradalmunk és népfelzabardító mozgalomunk minden más értékét.”¹ Ezért állíthatjuk, hogy társadalmi önvédelmi rendszerünk szinte egybeforrt demokratikus szocialista társadalmunk kialakulásával.

A népfelzabardító háborúban és a szocialista forradalmunkban megkezdett gyakorlat az öngazgatás bevezetésével és továbbfejlesztésével mind szélesebb méreteket öltött és mélyreható, felelősségteljes tartalommal gazdagodott. Társadalmi önvédelmi rendszerünk ilyen gyakorlati fejlődése lehetővé és szükségessé tette, hogy a Szövetségi Képviselőház 1973-ban határozatba foglalja a társadalmi önvédelem öngazgatási alapokon történő megszervezését. Ezen határozat alapján a köztársaságok és tartományok kidolgozták törvényes rendelkezéseiket, melyekben lefektették a társadalmi önvédelem alapjait és az ebből eredő kötelességet.

A jogokkal és kötelességekkel kapcsolatosan Vajdaságnak a társadalmi önvédelem alapjairól szóló törvénye kimondja, hogy: „A dolgozók joga és kötelessége a társadalmi önvédelem megvalósításában:

— megszervezni és biztosítani a rendelkezésükre álló értékek állandó védelmét,

— segítséget kérni azoktól a szervektől, amelyek kötelesek támogatást nyújtani,

— segítséget nyújtani a veszélyeztetés fokától függően és lehetőségük határán belül más szervezeteknek, polgároknak és társadalmi szerveknek, amelyek, illetve akik azt kérik.”² A törvény ezenkívül kimondja,

hogy a társultmunka-alapszervezetek, a helyi közösségek, a községek, valamint minden egyéb társadalmi-politikai és öngazgatási szervezet és közösség köteles értékei és érdekei veszélyeztetése esetén megfelelő és gyors intézkedéseket foganatosítani. Mindezen szervek úgyszintén kötelesek igazgatási szerveik által idejében és kimerítő tájékoztatást adni dolgozóiknak és a polgároknak az öngazgatási jogok esetleges megsértéséről, a büntetésekről, a gazdasági vétségekről és szabálysértésekről, a tisztség felelőtlen ellátásáról és visszaélésekről, a hanyag ügykezelésről és minden egyéb eseményről, amely jelentős a társadalmi önvédelem szempontjából.

A társadalmi önvédelem feladatainak fő hordozói a társult munka alap- és más szervezetei, valamint az állami szervek, a helyi közösségektől és községektől kezdve a legfelső állami szervekig a föderációban. Ezek a szervek megkülönböztetett figyelmet szentelnek a társadalmi önvédelemnek. Ennek érdekében szabályzatokat és egyéb előírásokat hoznak, amelyek a következő önvédelmi feladatokat tartalmazzák:

„— a szervezetbeli belső ellenőrzést (öngazgatási munkás- és szakellenőrzést és a biztonsági szolgálatot);

— az állami, szolgálati, üzleti és más titkok védelmét (mely adatok tekinthetők titoknak, az adatok őrzését és biztonságát, biztonságukra és a titoknak minősülő tájékoztatásra és adatok szolgáltatására vonatkozó felhatalmazásokat és felelősséget stb.);

— a létesítmények, a vagyon tűzvédelmi, fizikai és műszaki biztonságát és a biztonsági szolgálatot;

— a társadalmilag káros jelenségek felfedése esetében követendő eljárás módját és intézkedéseket, és

— a rendkívüli körülmények (háborús veszély, tűzvész, elemi csapás stb.) beállta esetében követendő eljárás módját és intézkedéseket”.³

Sajátságos formát kap a társadalmi önvédelem a különös társadalmi érdekű tevékenységet végző szervezetekben, ahol e szervezetek tevékenységéből eredően szükséges a különleges társadalmi felelősség. Ezen szervezetek közé tartoznak a külföldi kapcsolatokat ápoló és a külföldi sajtótermékeket forgalmazó szervezetek, a tájékoztatási és tömegkommunikációs eszközök, az oktató és nevelő intézmények, valamint a tudományos kutatómunkával foglalkozó és művelődési szervezetek.

A szervezeten belüli társadalmi önvédelem közvetlen és legismertebb formája az öngazgatási munkásellenőrzés. „Az öngazgatási munkásellenőrzés az öngazgatási rendszer fejlesztésének egyik alkotóeleme, az elidegenítés folyamatának megakadályozásában és az egész társadalmi újratermelés felett a dolgozók hatalmának a megszilárdításában fontos és nem helyettesíthető hatóeszköz.”⁴

Az öngazgatású munkásellenőrzés szervezeti formáinak megalakítását és hatáskörét a JSZSZK 1974-ben meghozott alkotmánya szabályozza, a 107. szakaszban, ahol kimondja: „Öngazgatási jogaik megvalósítása és védelme céljából a társult munka alap- és más szervezeteiben a dolgozóknak joga és kötelessége öngazgatási munkásellenőrzést gyakorolni,

közvetlenül, a szervezet igazgatási szerve által és az öngazgatási munkásellenőrzés külön szerve által.”⁵

Az alkotmány — mint látható — az öngazgatási munkásellenőrzésnek háromféle szervezeti módját irányozza elő. Az első, a dolgozó közvetlen kötelessége, hogy az észlelt hiányosságot, szabálytalanságot, visszaélést, kihágást vagy bűncselekményt jelentse és tevékenyen részt vegyen annak elhárításában, valamint az esetleges következmények megszüntetésében. Az öngazgatási munkásellenőrzés e formája közvetlenül biztosítja a munkásosztály közös és osztályérdekeinek a védelmét, valamint e védelem demokratikus és humánus formáját.

Az öngazgatási munkásellenőrzés másik alkotmányos formája a társult munka alap- és más szervezeti öngazgatási szervei útján valósítható meg. Ez az ellenőrzési forma félig közvetlen, félig közvetett. Amikor a kivizsgálandó eseményt a dolgozók gyűlése tűzi napirendre, vitatja meg és dönt róla, akkor ez még a közvetlen munkásellenőrzés formája lehet. Ha azonban a problémát a munkástanács vagy más öngazgatási szerv tűzi napirendre, akkor itt már csak közvetett ellenőrzésről beszélhetünk. Ezt az ellenőrzési formát a társultmunka-alapszervezetek öngazgatási szervei alapfeladatukként is végzik, s így ez bekapcsolódik a dolgozók általános és közvetlen öngazgatási jogkörébe és öngazgatói viselkedési formájába.

A belső társadalmi önvédelem legelterjedtebb formája mégis a munkásellenőrző bizottságok tevékenysége. Igazolja pedig ezt az is, hogy a társadalmi önvédelemről szóló törvény és az alkotmány egyaránt jelentős teret szentel az öngazgatási munkásellenőrző szerveknek. Terjedelmesen részletezi a munkásellenőrzési szerv feladatait és hatáskörét. E felsorolásban az első helyen említi a törvény és az alkotmány a társult munka alap- és más szervezetének alapszabálya és más öngazgatási dokumentuma, az öngazgatási megegyezések és a társadalmi megállapodások végrehajtásának ellenőrzését. Az öngazgatási munkásellenőrzés szervének munkája kiterjed a társultmunka-szervezetek dolgozói, igazgatási, végrehajtó és ügyvezető szervei határozatainak végrehajtására, valamint ezen döntéseknek a dolgozók öngazgatási jogaival és érdekeivel való összeegyeztetésére és összehangolására.

Az öngazgatási munkásellenőrzés szerve a továbbiakban ellenőrzi a társadalmi eszközök társadalmilag és gazdaságilag célszerű felhasználását, a munka szerinti elosztás elvének alkalmazását a jövedelem és a személyi jövedelem elosztásában, a dolgozók jogainak érvényesítését és védelmét az egymás közötti viszonyok terén, a dolgozóknak a döntéshozatalról és az ellenőrzésről történő tájékoztatását, valamint a dolgozók egyéb öngazgatási jogainak, kötelességeinek és érdekeinek a megvalósítását.

Az öngazgatási munkásellenőrzés és a társadalmi önvédelem egyik jelentős feladata a társadalmi tulajdonban levő munkaeszközök felelősségteljes és célszerű kihasználása. Ezen feladat teljesítésében minden egyes dolgozó egyformán és egyenrangúan vesz részt. A fejlődő ipari

körülmények és a tudományos-műszaki forradalom eredményeként jelentkező korszerűsítés, az automatizálás különös fontosságot tulajdonít ennek a feladatnak és kötelességnek.

A társadalmi tulajdon védelme, gazdaságos kihasználása szocialista demokratikus társadalmi viszonyaink alapjait képezi, és szocialista forradalmunk, valamint háború utáni szocialista fejlődésünk legfőbb vívmánya. Ezért kell nagy figyelmet fordítani minden munkaközösségben a társadalmi tulajdonban levő munkaeszközök védelmére, Ezt a feladatot pedig a dolgozók az építő jellegű bírálattal és a megelőző intézkedések foganatosításával tudják teljesíteni.

Az öngazgatású munkásellenőrzés szerveinek — Neca Jovanovot idézzük: „három fő feladata van. Az első, hogy kivizsgálja a minden szinten hozott határozatok és döntések jogi helytállóságát. Véleményt kell mondania arról, vajon az öngazgatási és más szervek, valamint intézmények határozatai összhangban állnak-e az érvényben levő jogi rendszerrel: az alkotmánnyal, törvényekkel, öngazgatási megegyezésekkel és társadalmi megállapodásokkal, statútumokkal és más olyan normatív aktsussal, amelyet a munkástanácsok és gyűlések, valamint más társadalmi-politikai közösségek szervei hoznak meg.

A második, hogy kiértékelje azoknak a határozatoknak az erkölcsi és politikai igazoltságát, amelyekről előzőleg megállapította, hogy jogilag kifogástalanok. A határozatok erkölcsi és politikai igazoltságának megállapításakor a munkásosztály érdekeinek érvényesülését és történelmi szerepének megerősödését kell alapul venni.

A harmadik, hogy ellenőriznie kell az előzőleg jogi és erkölcsi-politikai szempontból megfelelőnek minősített határozatok végrehajtását”.⁶

Ebből a megfogalmazásból kitűnik, hogy az öngazgatási munkásellenőrzés szerveinek jelen kell lennie minden döntéshozatalban és minden döntés végrehajtásában. A munkásellenőrzés tehát azt a lenini elképzelést fogja valóra váltani, amelyet Lenin a munkás-paraszt felügyelet és a Központi Ellenőrző Bizottság munkájáról írva a következőképpen fogalmazott meg: „... amelyeknek — személyekre való tekintet nélkül — ügyelmie kell arra, hogy senkinek a tekintélye ne akadályozhassa őket abban, hogy bárkit kihallgassanak, megvizsgálják az okmányokat, s hogy általában tájékozódhassanak és elérjék azt, hogy a legszigorúbb rendben folyjanak az ügyek.”⁷

A munkásellenőrzés eszméje tehát jóval a mi öngazgatási gyakorlatunk előtt is jelen volt már a munkásmozgalom elméletében. A munkásosztály érdekeinek ilyen formájú érvényesítését már Marx és Engels is hangsúlyozta, Lenin azonban a gyakorlati megvalósulását is körvonalazta. Ezt az elképzelést valósítja meg gyakorlati formában hazánk szocialista öngazgatású rendszere.

A közvetlen öngazgatás megvalósításának formája az öngazgatási munkásellenőrzésen keresztül abból a törvényes rendelkezésből is látszik, amely kimondja, hogy „az öngazgatási munkásellenőrzési szerv munká-

járta a munkaközösségnek felelős”.⁸ Ez a törvényes rendelkezés azt jelenti, hogy a közvetlen öngazgatás egyik formája éppen a munkásellenőrző bizottságban valósul meg.

Az öngazgatási munkásellenőrzés jelentőségét akkor értjük meg teljes egészében, ha figyelembe vesszük a törvény azon kitételét is, mely szerint a társult munka alap- és más szervezeteiben és közösségeiben „az öngazgatási munkásellenőrzés kérelmére köteles mindenki tájékoztatást, adatokat és dokumentumokat szolgáltatni”.⁹

A felsoroltak alapján az öngazgatási munkásellenőrzés — a szükséges adatok, tájékoztatók és egyéb források felhasználásával — fényt deríthet a munkaszervezetben jelentkező hiányosságokra, szabálysértésekre és egyéb fogyatékoságokra a termelésben és az igazgatásban. Ezekről az észrevételekről az ellenőrző szerv értesíti a dolgozókat és az öngazgatási szerveket a megfelelő intézkedések meghozatala érdekében. Ezek az intézkedések elsősorban a munkásosztály érdekeinek megvédését célozzák a különböző bürokrata és technokrata jelenségek ellen.

Az öngazgatási munkásellenőrző szerv megbízatása két évre szól. „A választást az igazgatási szervek megválasztásával megközelítőleg egyidejűleg kell lebonyolítani. Lényeges az újválasztás korlátozásának, illetőleg tilalmának az elve: az öngazgatási munkásellenőrzés szervének egymást követően kétszer senki sem lehet a tagja.”¹⁰

A társadalmi önvédelmi rendszer külön formája a társult munka alap- és más szervezeteinek társadalmi tulajdonát képező anyagi javak, munkaeszközök és egyébek védelme. E védelem érdekében a társult munka szervezetei biztonsági szolgálatot alakítanak. A munkaszervezet biztonsági szolgálatában foglalkoztatott személyek a törvény értelmében fegyvert is viselhetnek. A fegyver alkalmazásával kapcsolatos rendelkezéseket és előírásokat a tartományi belügyi titkár hozza meg.

A társult munka szervezete biztonsági szolgálata feladatait nem végezheti minden személy. A társadalmi önvédelemről szóló törvény 22. szakasza részletesen felsorolja azokat az eseteket, amik egyes személyeket megakadályozhatnak a biztonsági szolgálat teendőinek végzésében. A törvény értelmében a következő személyek nem láthatják el a biztonsági szolgálat feladatkörét:

„1. akit nép- vagy államellenes bűntett, a társadalmi és magánvagyon elleni bűntett, hivatali kötelesség elleni szándékos bűntett vagy haszonlesésből elkövetett más bűntett miatt elítéltek,

2. aki erkölcsileg és politikailag alkalmatlan biztonsági szolgálat végzésére,

3. aki testileg és szellemileg nem egészséges és biztonsági szolgálat végzésére alkalmatlan,

4. aki katonai kötelességét nem teljesítette,

5. aki 60 évnél idősebb.”¹¹

Ebből a felsorolásból egyértelműen kitűnik, hogy a társadalmunk is és a törvényhozó is milyen nagy jelentőséget tulajdonít a társadalmi

vagyon efféle védelmének. Ez a hozzáállás teljes mértékben igazolt is, hiszen a társadalom vagyonáról van szó, másrészt pedig a biztonsági szolgálat személyzete közvetlen része a munkásosztálynak, s ennél fogva közvetlenül érdekelt a vagonya védelmében.

Társadalmi önvédelmi rendszerünk egy mindent átfogó mechanizmus, ami azt jelenti, hogy a társult munka szervezetein kívül a társadalmi önvédelem feladatait más szervezetek és közösségek is kötelesek ellátni. Ilyen társult munkán kívüli önvédelmet végző közege a helyi közösség is, amely polgárainak és dolgozóinak érdekeit és jogait közvetlenül védelmezi. Ez a védelem különösen a következő esetekben érvényes:

„— ellenséges, más bűnügyi cselekmények és a társadalomra káros egyéb jelenségek,

- az emberek biztonságának veszélyeztetése,
- a közrend és nyugalom megzavarása,
- a közhasználati javak és más társadalmi és személyi vagyon veszélyeztetése és megkárosítása,
- tűzvész és elemi csapás, valamint
- a polgárok és a társadalmi közösség kárára történő jogbitorlás esetében”.¹²

A helyi közösségben a társadalmi önvédelem és az általános honvédelem feladatainak ellátása minden dolgozó és polgár alkotmányos kötelessége. A JSZSZK alkotmánya ugyanis kimondja, hogy „a dolgozók és a polgárok a helyi közösségben döntenek közös érdekeik megvalósításáról és közös szükségleteik szolidáris kielégítéséről a következő területen: a településrendezés, a lakáskörülmények, a kommunális szolgáltatások, a gyermek- és szociális védelem, az oktatás, a kultúra, a testnevelés, a fogyasztók védelme, az ember környezetének védelme és fejlesztése, a honvédelem és a társadalmi önvédelem, valamint az élet és a munka más területén”.¹³

A helyi közösség területén a társadalmi önvédelem különböző formáit alkalmazzák: a társadalom, a tulajdon, a környezet vagy az egyén érdekei elleni cselekedetek vagy ellenséges tevékenység formájától függően. Ebből az önvédelmi tevékenységből a helyi közösség összlagossága kivonja a tisztét, illetve az egyes önvédelmi tevékenységre kiképzett és begyakorlott csapatok, egységek vagy alakulatok látják el. A társadalmi önvédelem ilyen formája közvetlenül „érdekeltté” teszi a dolgozókat és polgárokat saját érdekeik védelmére, s ily módon a közvetlen demokrátiakusság elve akadálytalanul megvalósulhat.

A helyi közösségekben megszervezett védelmi tevékenység a társadalmi önvédelem egyik, de nem egyetlen formája. A közvetlen társadalmi önvédelem a társadalmi-politikai közösségek egyéb formáiban is megnyilvánul. A társadalmi-politikai közösségek közül talán a községet kell kiemelni a társadalmi önvédelem terén végzett tevékenység szempontjából. A törvény értelmében ugyanis „a község a társadalmi önvédelmi jogaik és kötelességeik megvalósításában összehangolja, irányítja

és biztosítja a dolgozók, a polgárok, a társult munka alapszervezetei, a helyi közösségek, valamint más szervezetek és közösségek tevékenységét”.¹⁴

A község illetékes szervei összehangolják és egységesen irányítják a területükön levő kisebb területi egységek — a helyi közösségek — társadalmi önvédelmi tevékenységét. Másrészt viszont a községek egymás közötti együttműködéssel szélesítik a társadalmi önvédelem és az általános honvédelem hatáskörét, s így alakul ki az egységes jugoszláv önvédelem és honvédelem. Ezt az egységes rendszert az állami szervek fogják össze és végzik a rájuk eső teendőket és a hatáskörükből eredő kötelezettségeket. „Az állami szerv köteles hatáskörének keretében védeni a polgárok jogait, szabadságát és biztonságát, szükséges segítséget nyújtani a polgároknak, a társult munka alapszervezeteinek és más szervezeteknek, ha a társadalmi önvédelem megvalósítása céljából segítséget kérnek.”¹⁵ Mindezek a kötelezettségek vonatkoznak a társadalmi tevékenységek különös jelentőségű szerveire és szolgálataira is, mint például: a felügyelőségek, a társadalmi könyvtelési szolgálat, a belügyi szervek, a honvédelmi szervek, az igazságügyi szervek, szabálysértési szervek és egyéb állami szervek.

Az eddig elmondottak alapján megállapítható, hogy társadalmi önvédelmi rendszerünk a szocialista öngazgatású társadalmi rend lényeges és alapvető tényezője s elengedhetetlen része az általános honvédelemnek. „Az általános honvédelem rendszere (pedig) integrális része az új öngazgatási társadalmi viszonyoknak, dolgozóink és általában a polgárok ezzel védelmezik a forradalom vívmányait, a szocialista öngazgatási társadalom békés fejlődését, szabadságukat, a függetlenséget, a szuverenitást és a területi integritást. A munkásosztálynak és valamennyi dolgozónak a védelmi rendszerben játszott döntő szerepe kiegészíti jogait és öngazgatási társadalmi helyzetüket, erősíti tudatukat és felelősségüket a szocializmus továbbfejlesztése iránt, s megszilárdítja tudatukat valamennyi nemzetünk és nemzetiségünk sorszerű kapcsolatairól az egyenjogúság, a testvériség és az egység alapján.”¹⁶

Az általános honvédelmi és a társadalmi önvédelmi rendszerünk állandóan erősödik és egyre hatékonyabbá, minden dolgozó és polgár gondolkodás- és viselkedési módjává válik. Ezen a téren azonban még igen sok a teendő, amiből minden szubjektív erőnek ki kell vennie a részét. Az általános honvédelem és a társadalmi önvédelem területén az állandó éberség elengedhetetlenül szükséges közösségünk és társadalmunk minden részén és rétegében, hiszen Jugoszlávia önálló, független és el nem kötelezett külpolitikája és óriási megbecsülése, sajnos, még napjainkban is az ellenséges tevékenység különböző formáit váltja ki hazánk politikája és népei, valamint szocialista öngazgatási rendszere ellen. Ez teszi szükségessé az általános honvédelem és társadalmi önvédelem továbbfejlesztését és állandó korszerűsítését.

Az eddigi tapasztalatok alapján elmondható, hogy az általános hon-

védelem, a területi védelem és a társadalmi önvédelem egészében jól beindult és egyre hatékonyabbá válik, noha „a gyakorlat arról is tanúskodik, hogy különféleképpen értelmezik a társadalmi önvédelem lényegét és funkcióját, tárgyát és tartalmát, úgyszintén az egyes tényezők helyét és szerepét a társadalmi önvédelem megszervezésében és alkalmazásában”.¹⁷

Erre a dilemmára — mint már azt kifejtettük — a válasz csak egyértelmű lehet. Az általános honvédelem keretében a társadalmi önvédelem kizárólag a munkásosztály és a dolgozó nép, vagyis minden polgár joga és kötelessége. Ebben az egységes tevékenységben a szervezett szocialista erők — élükön a Jugoszláv Kommunista Szövetséggel — kiemelkedő szerepet játszanak. A társadalmi-politikai szervezetek közül a legjelentősebb szerep a legnagyobb létszámú tömegszervezetnek, a Szocialista Szövetségnek jut, hiszen tevékenysége rendkívül szerteágazó és „nemcsak az a feladata, hogy megszervezze tagságának tájékoztatását a társadalmi önvédelemnek a szocialista öngazgatási rendszerben betöltött helyéről, szerepéről és funkciójáról, rámutasson a társadalmi értékeket fenyegető veszélyek hordozóira és megjelenési formáira, fejlessze a tudatot a dolgozók és a polgárok jogairól és kötelességeiről a szocialista forradalom javainak és vívmányainak védelmével kapcsolatban, hanem az is, hogy a dolgozókat és a polgárokat, továbbá a többi társadalmi tényezőt, de különösen a küldöttségeket és a társadalmi-politikai, érdek- és más öngazgatási közösségek képviselői testületeit ösztönözze megfelelő önvédelmi intézkedések és akciók megtételére”.¹⁸

Ilyen szervezéssel és együttműködéssel lépésről lépésre megvalósulhat a munkásosztály teljes felszabadulása, illetve megszűnhet az elidegenülés a társadalom valamennyi területén, beleértve a védelem és védekezés valamennyi formáját is. Ezek az eredmények pedig előfeltételei előrehaladásunknak a kommunizmus építésében.

Jegyzetek

- ¹ Vladimir Bakarić: JKSZ Elnökségének 13. ülése. Forum, Újvidék, 12. o.
- ² Törvény a társadalmi önvédelmi rendszer alapjairól. Vajdaság SZAT Hivatalos Lapja 21/73, 618. o.
- ³ Uo.
- ⁴ Časlav Strahinjić: Az öngazgatási munkásellenőrzés. Forum, Újvidék, 1975. 11—12. o.
- ⁵ A JSZSZK alkotmánya, Belgrád, 1974. 73. o.
- ⁶ Neca Jovanov: Az öngazgatási munkásellenőrzésről. Létünk, 1975/5—6. 35. o.
- ⁷ Lenin válogatott művei III., Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1967. 471. o.
- ⁸ Vajdaság Hivatalos Lapja 21/73, 619. o.
- ⁹ Uo.
- ¹⁰ Časlav Strahinjić: I. m. 22. o.
- ¹¹ Vajdaság Hivatalos Lapja 21/73, 620. o.

12 Uo.

13 A JSZSZK alkotmánya 77. o.

14 Vajdaság Hivatalos Lapja 21/73. 621. o.

15 Uo.

16 A JKSZ X. kongresszusa — Dokumentumok. Forum, Újvidék, 1975, 59. o.

17 Vladimir Bakarić: I. m. 14. o.

18 Uo. 17. o.

